Täysistunto

Perjantai 26.11.2021 klo 12.59—14.51

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 30/2021 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Avaan keskustelun. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä

Keskustelu

13.05 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on niin sanottu lääkelaki ja sen muuttaminen. Tässä esityksessä apteekin perustamisedellytyksiä laajennetaan siten, että apteekki voidaan perustaa myös silloin, kun se on tarpeen apteekkipalvelujen turvaamiseksi. Apteekki ja sivuapteekki voidaan perustaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön yhteyteen. Apteekkien perustamista ja sijaintialueita koskevien päätösten muutoksenhakumenettelyä lyhennettäisiin poistamalla oikaisuvaatimusmenettelyvaihe. Sivuapteekki voitaisiin muuttaa apteekiksi, jos itsenäiselle apteekille on riittävät toiminta-edellytykset. Laissa säädetään myös sivuapteekin tarkastuksesta. Apteekin verkkopalvelutoiminnan kieltoa koskevia edellytyksiä täsmennetään, ja lakiin lisätään säännös apteekin noutolokerikosta. Apteekin palvelupisteessä voitaisiin harjoittaa myös terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää palvelutoimintaa ja vankiterveydenhuollon lääkekeskuksessa koneellista annosjakelua. Tämä hallituksen esitys on hyvä, ja myös perussuomalaiset tätä kannattivat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Lakiin liittyy myös itsehoitolääkkeen hintasääntelyä: muutos siihen siten, että itsehoitolääkkeen vähittäismyyntihinta on enintään lääketaksan mukainen vähittäismyyntihinta ja vähintään lääkkeen valtakunnallisesti käytössä oleva tukkuhinta. Lääkkeen hintasääntelyyn tehtäisiin lisäksi teknisiä muutoksia.

Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä siihen, että tämän lain alkuperäistä voimaantuloa 1.1.2022 siirrettiin hieman pidemmälle eli huhtikuulle 1.4.2022. Perusteluna tälle on ihan järkisyyt: apteekeille annetaan lisää aikaa valmistautua niihin muutoksiin, joita heillä tulee olemaan.

Tässä aikataulussa on pieni mutta, jonka haluan teille kertoa, koska se jäi hieman vaivaamaan myös valiokuntakeskustelussa itseäni. Tällä lailla annetaan mahdollisuus, että sosiaalihuollon palveluasumisyksiköllä olisi luvan- tai ilmoituksenvarainen oikeus ylläpitää rajattua yhteiskäyttöön tarkoitettua lääkevarastoa asiakkaiden ennakoimattomien tai äkillisten lääkitystarpeiden vuoksi. Se tarkoittaa sitä, että me puhumme vanhustenhoivan pal-

veluasumisen yksiköistä — yksiköistä, joissa voi olla hyvinkin arvaamattomia ja äkillisiä tilanteita, esimerkiksi saattohoitoon siirtyminen, palliatiivisen lääkityksen ja -hoidon tarve tai joku muu syy, että ikääntynyt henkilö, joka asuu siellä hoivayksikössä, tarvitsee vahvempaa kivunlievitystä kuin mitä siellä on tarjolla. Silloin puhumme esimerkiksi opioidipohjaisista lääkkeistä, esimerkiksi morfiinista. Pidänkin erittäin tärkeänä, että myös tämän neljän kuukauden aikana, mikä tässä on väliä ennen kuin laki astuu voimaan, hoivayksiköissä huomioidaan nämä äkilliset tilanteet, joissa asiakkaat tarvitsevat mahdollisesti sellaista lääkinnällistä hoitoa, mitä heidän lääkekaappinsa ei ehkä tarjoa.

Erityisesti kannan huolta siitä syystä, että elämme parasta aikaa koronavirusepidemian keskellä, ja myös näissä palveluasumisen yksiköissä on havaittu moniakin koronavirustartuntoja, ja sen mukaisesti siellä myös asiakkaita hoidetaan. Me tiedämme, että koronavirusepidemiaan liittyviä oireita on monenlaisia ja ne ovat hyvin rankkoja potilaille kantaa. Siellä on muun muassa kipua ja siellä on myös hengitysvaikeuksia, ja näihin vaivoihin pitää saada apua myös näissä sosiaalihuollon palveluasumisen yksiköissä. Vanhustenhoidossa työskennelleenä tunnen tämän asian myös oman työhistoriani kautta, ja korostan erityisesti, että paitsi lain voimaantultua niin myös ennen lain voimaantuloa pidetään huoli, että lääkitystä on mahdollista siellä antaa ja saada, kun sen tarve on.

Ylipäänsä, arvoisa puhemies, haluan vielä korostaa ikääntyneiden ihmisten oikeutta hyvään palliatiiviseen hoitoon ja saattohoitoon. Mielestäni sen kuuluu olla ihmiselle subjektiivinen oikeus. Pidän hyvänä, että lakiesitys huomioi nämä sosiaalihuollon palveluasumisen yksiköt, ja se suuri epäkohta, mikä hyvin usein ilta-aikaan, yöaikaan, kun henkilöstöä ei ole eikä lääkäri välttämättä ole paikalla, korjautuu siellä henkilökunnalle, omaisille ja myös potilaille. Pidetään huoli myös heistä, jotka asuvat näissä palveluasumisen yksiköissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.10 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on ihan hyvä, maltillinen uudistus apteekkipuolelle sujuvoittamaan jonkin verran luvitusta, myös apteekkien ja sivuapteekkien perustamista esimerkiksi sote-toimintayksikköjen yhteyteen. Mielestäni se on ihan järkevää ja perusteltua. Tähän lainsäädäntöönhän lisätään tässä myös apteekkien noutolokerot, mitkä nekin ovat tätä päivää. Hyvä, että näitä voidaan käyttöön ottaa.

Mutta itse olen näissä keskusteluissa halunnut pitää esillä myös tämän meidän nykyisen apteekkijärjestelmän vahvuuksia, hyviä puolia — sitä, että tämä apteekkijärjestelmä tarjoaa meillä varsin kattavan apteekkiverkoston koko maahan, myös maaseudulle, mikä ei todennäköisesti toteutuisi, jos tätä järjestelmää lähdettäisiin rajusti muuttamaan. Olen verrannut sitä jossain vaiheessa taksilainsäädännön uudistamiseen, jossa kun lähdettiin korjaamaan jonkin alueen haasteita, takseissa lähinnä pääkaupunkiseudun, niin maaseutu menetti ne vähäisetkin taksinsa ja myös pääkaupungin taksiliikenne meni hyvin sekaisin. Eli ei tehdä samoja virheitä näiden apteekkien kohdalla. Jos meillä on alueita, mihin tarvitaan lisää apteekkeja, esimerkiksi nopeasti kasvavat alueet Espoossa, Vantaalla ja Helsingissä, niin totta kai sinne pitää voida perustaa uusia apteekkeja ja niin, että ne eivät ole pitkittyvien valituskierteiden alla. Mutta ei tehdä sellaista uudistusta, mikä veisi maaseutukunnista laadukkaan palvelevan, osaavan ja neuvovan apteekin pois.

Taisin lähetekeskustelussa esimerkiksi nostaa julkisuudessa olleen kokoomuksen puheenjohtajan Petteri Orpon tapauksen: Kun hän meni apteekkiin, niin apteekin osaava hen-

kilökunta kiinnitti huomiota siihen, että nyt oireet ovat tämän tyyppisiä — saman tien ambulanssi paikalle. Mies pääsi hakeutumaan hoitoon, ja mies sai tarvittavaa hoitoa. [Ben Zyskowicz: Taksilla meni!] — Ei mennyt ambulanssilla, vaan meni taksilla, edustaja Zyskowicz tässä oikaisi. — Se oleellinen viesti oli se, että osaava henkilökunta kiinnitti huomiota, että nyt tarvitaan muuta apua. Epäilen, että tätä ei olisi tapahtunut Salen tai K-Marketin kassalla, jos sieltä olisi menty hakemaan näitä lääkkeitä. Ja sen takia haluan puolustaa meidän hyvää, osaavaa apteekki- ja apteekkarijärjestelmää, missä osaava henkilökunta auttaa, palvelee, neuvoo ja myös toimii tällä tavalla kuin Orpon tapauksessakin hienosti toimi. Ja Orpo vain yhtenä esimerkkinä, näitä on paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

13.13 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaankin, kuten kuulimme, tässä esityksessä on tarkoitus tehdä tällaisia pieniä muutoksia ja hieman vapauttaa tätä sivuapteekkien perustamista ja näiden niin sanottujen lääkekaappien tai automaattijakelulaitteistojen asentamista. Tosiaan tätä esitystä käsittelimme myös perustuslakivaliokunnassa, ja kuten tiedämme, apteekkijärjestelmähän tarkoittaa tietynlaista rajoitusta elinkeinovapauteen. Eli lääkkeiden myynti ei ole Suomessa elinkeinovapauden piirissä, vaan meillä on tälle oma järjestelmänsä. Sille on ollut painavat perusteet, ja mielestäni edelleenkin tälle rajaukselle on erittäin painavat perusteet. Toki on näin, että varsinkin vilkkailla kauppapaikoilla ja muilla alueilla, varsinkin kasvukeskuksissa, joissa ihmiset usein asioivat, on syytä helpottaa sivuapteekkien perustamista.

Kuten tässä tunnettu maaseudun ystävä, edustaja Heinonen totesi, apteekit ovat todellakin tärkeä osa terveydenhuoltoa, varsinkin siellä haja-asutusalueella, maaseudulla. Vaikka aika ajoin kuuleekin puheenvuoroja varsinkin tuolta kaupan piiristä, että lääkkeiden myyntiä, niin sanottujen käsikauppalääkkeiden myyntiä tulisi vapauttaa ja antaa vähittäiskaupalle siihen mahdollisuudet, niin itse en tätä kuitenkaan kannata, koska se merkitsisi todennäköisesti pienimpien maaseutuapteekkien kannattavuuden loppumista ja niiden ajautumista vaikeuksiin. Tämän myötä koko terveydenhuoltojärjestelmä, joka Suomessa kuitenkin toimii todella hyvin kautta maan, saattaisi ajautua vaikeuksiin.

Loppuun totean, että apteekkijärjestelmää on syytä kehittää mutta kuitenkin pitää kiinni tästä monopolista, jolla on todella isot kansanterveydellisetkin perusteet tänäkin päivänä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

13.15 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen puhui erittäin hyvin ja viisaasti, kuten aina, ja todella tämän hänen puheenvuoronsa voin täysin allekirjoittaa. Eikä edellä missään nimessä edustaja Honkosenkaan puheenvuoro ollut huono, tai edustaja Juvosen, niissä oli merkittäviä ansioita. Kyllä tähän teemaan liittyen ja tässä mielessä tuen myös heidän ajatuksiaan, ja tässähän olemme nyt yksimielisesti hyväksymässä tätä lainsäädäntöä.

Mutta todella haluan vielä alleviivata myös omasta puolestani tätä, että monilla pienillä paikkakunnilla apteekki on ainoa saavutettavissa oleva terveyspalvelu ja siinä mielessä on todella tärkeää, että se palvelu myös turvataan. Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat nyt isossa murrosvaiheessa, kun tämä suuri hyvinvointialueuudistus etenee, ja tässä mielessä on tärkeää, että siellä ihmisten arjessa säilyy myös niitä tuttuja ja erityisesti

niitä turvallisia lähipalveluiden tuottajia, joten yhdyn edustaja Heinosen hyvään puheenvuoroon tässä asiassa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 107/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.